

Med kladivom in nakovalom

Politične stranke se po zadnjih dežel-
nih volitvah že živahno sestajajo in načr-
tujejo nova (ali stara) zavezništva. Vse to
v želji po čimprejšnjem uresničenju nove
deželne večine in vlade, ki naj nadaljnjih
pet let vodi našo deželo. Kako se bo vse to
končalo, še ne vemo, saj se bo vse to goto-
vo vleklo skozi skoraj celo poletje.

Kakšno vlogo bo pri tem igrala slo-
venska stranka? Kako se bo odločila za
svoje politične korake? Kakšno stališče pa
bodo pravzaprav do nje zavzele večinske,
zlasti velike stranke? Na to bomo skušali
v nekaj besedah odgovoriti.

Že dolgo so sicer znana stališča posa-
meznih strank prejšnje večine — DC, PSI,
PSDI, PRI, PLI — do slovenskega vpra-
šanja pa tudi do slovenske stranke same.
Slovenska skupnost je dodobra spoznala ta
stališča že vsa prejšnja leta, ko je mora-
la za mizo raznih odločilnih deželnih po-
gajanj v Vidmu napeti vse sile, da reši,
kar se rešiti da. Velike italijanske stranke
prav gotovo niso slovenski stranki ničesar,
prav ničesar ponujale. Če so bile pri-
pravljene kaj dati, so to bolj ali manj na-
redile iz lastnega političnega računa. Se-
veda pri tem samostojnost slovenske stran-
ke ni v ničemer izgubila. Obratno! Doka-
zala je, da ni pripravljena barantati za
krožnik leče. Posebno ne barantati lastne
samobitnosti in lastnega ponosa! In prav
med pogajanj za prejšnjo deželno večino
je takratni deželni tajnik slovenske stran-
ke v znak protesta tudi zapustil sejo osta-
lih deželnih tajnikov, ki niso pokazali pra-
vega poslušanja za upravičene zahteve SSK.

Tudi danes ima Slovenska skupnost ne-
lahko nalogo. Zaveda se, da se večkrat
znajde med kladivom in nakovalom. Če bi
jo morda eni radi vključili v svoje igre,
bi jo pa drugi radi enostavno odpisali s
politične pozornice. Zakaj če ne načrti o
volilnih pregradah, o političnem poenostav-
ljanju, o vladi dveh velikih strank?! S tem
bi pa bil zadan odločilen udarec naši poli-
tični samostojnosti navzven in v javnem
političnem življenju.

Vsekakor bi ne propadli. Ne bi nas več
bilo v deželnem svetu ali še kje drugje.
Vloga slovenske stranke pa bi se v mor-
alnem in simboličnem pomenu nič ne

dalje na 2. strani ■

NOVI PREDLOGI Z VZHODA

Na Zahodu so z velikim zanimanjem
prisluhnili predlogom, ki so jih izdelali
voditelji Varšavskega pakta na zasedanju,
ki se je končalo 16. t.m. v poljski prestol-
nici. Glavni predlog se nanaša na pogaja-
nja o zmanjšanju konvencionalnega orožja
in o postopni odstranitvi taktičnih jedrskih
raket iz Evrope. Predstavniki držav članic
Varšavskega pakta so dalje izjavili, da bi
morala oba tabora imeti v Evropi enako
število oboroženih sil, in sicer na najnižji
možni ravni.

V Bruslju so že namignili, da bodo zelo
pozorno proučili nove namige, ki prihajajo
iz sovjetskega bloka. Zahodnonemška vla-
da je razorožitveni predlog Varšavskega
pakta vzela na znanje s previdno naklo-
njenostjo. Predsednik italijanskega senata
Spadolini je dejal, da Varšavski pakt očit-
no kaže dokajšnjo pripravljenost v pogle-
du razoroževanja. Novi predlogi po Spado-

linijevem prepričanju umikajo prejšnjo fa-
zo, ki je bila koncentrirana na Italijo, v
zvezi z ameriški letali F-16. »Naš odgo-
vor je nedvomno dal razumeti, da se o teh
letalih ne razpravlja«, je dostavil predsed-
nik Spadolini.

Po koncu vrhunskega zasedanja Var-
šavskega pakta so se v poljskem glavnem
mestu še enkrat zbrali šefi vseh delegacij
in se pogovarjali o odnosih v sovjetskem
taboru. Zelo verjetno so se ob tej prilož-
nosti pogovarjali tudi o madžarsko-romun-
skih trenjih, vendar uradno tega niso spo-
ročili.

Sovjetski voditelj Gorbačov je pred za-
sedanjem Varšavskega pakta bil na več-
dnevnem uradnem in prijateljskem obisku
na Poljskem. Tam je med razgovori s čas-
nikarji tudi znova zagotovil, da bo prišel
na obisk v Italijo.

Komu in čemu koristi?

Slovenska javnost v zamejstvu začude-
no in tudi z dokajšnjo mero zaskrbljeno-
sti spremlja najnovejši potek dogodkov v
matični Sloveniji. Najprej je Slovenijo za-
jel val delavskih stavk, kar smo tu pri nas
še kar razumeli glede na nezadržno pada-
nje kupne moči denarja, tako da je zares
ogrožena prihodnost tistih družin, ki razen
plače nimajo drugega vira za življenje.

Kmalu nato pa se je razvnel spor med
vplivno skupino mladih in delom vojske.
Bojeviti tednik »Mladina« je v nekaj šte-
vilkah zaporedoma objavljala pričevanja
mladincev, ki so služili vojaški rok in v
tem času morali sodelovati pri gradnji vile,
ki si jo je pri Opatiji postavljala takratni
obrambni minister admiral Branko Ma-
mula. Tednik ga je hkrati ostro napadel,
ker da je med obiskom Etiopije ponujal
tamkajšnjemu režimu jugoslovansko orož-
je. Kot so nam zagotovili v nekaterih vpliv-
nih krogih, so prav ti očitki glavni vzrok

spora med skupino okrog »Mladine« in de-
lom vojske. Janša, Tasič in Borštner so bi-
li aretirani, češ da so se polastili vojaške
listine, ki je bila strogo zaupna. To listino
je baje zastavnik Borštner fotokopiral in
kopijo izročil Tasiču oziroma Janši, ki sta
jih nameravala uporabiti pri pisanju za
svoj tednik. Preiskava pa je bila razširje-
na še na glavnega urednika Zavrla, ker da
je tudi ta imel tako ali drugače opravka z
omenjeno listino.

Kakšna je vsebina tega dokumenta, se-
veda ne vemo. Zdi pa se nam, da se ne mo-
timo, če močno dvomimo, da bi ta listina
bila tako strašansko pomembna, da bi u-
pravičila tolikšen hrup in da bi zlasti upra-
vičila tako trenje med slovensko javnostjo
na eni ter vojsko na drugi strani. Res je
sicer, da je sodstvo (tudi vojaško) neodvis-
no, a to, kar se zdaj dogaja, presega vse
meje navadne zdrave pameti! Vprašujemo
se, komu in čemu vse to koristi?

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 24. julija, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.20 Dobro jutro po naše; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Kralj Oh in kraljestvo Joj« (Zora Tavčar, RO); 11.00 V svetu valčka; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Veliki svet malih domovin; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Oprosti, ne juriš?« Poletni satirični minikabaret Borisa Kobala in Sergeja Verča; 16.00 Odstavki o pomembnih in nepomembnih stvareh; 17.30 Dramatika Josipa Tavčarja — peta oddaja: »Igorju ugaja Bach« — igra v dveh delih; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 25. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Violinist Črtomir Šiško, pianist Igor Larko; 12.00 Naše ljube navade in razvade; 12.40 »Sreča je kakor sonce: kadar je najlepše, zatone«; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Moški zbor Slava Klavora iz Maribora; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.30 Glasbene diagonale; 16.00 S poti po Afriki; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Od trte do vina; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 26. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Tržaška pisma Vuka Karadžića; 9.00 Zdravilne rastline in sadni sokovi; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Simfonični orkester RTV Ljubljana, vodi Anton Nanut, sopranistka Edda Moser; 12.00 Dogodivščine jugoslovanskega režiserja v vročem povojnem Trstu; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Festival narodnozabavne glasbe v Števerjanu; 14.30 »Dogodivščine mravljinčka Ferdinanda«; 15.00 Jezik mladih; 16.00 Potujmo!; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Ne morem jih pozabiti; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 27. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Problemi sodobne družbe; 9.00 Kuharska potovnica; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.40 V prostem času; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Mešani zbor »Obala« iz Kopra; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.30 Glasbene diagonale; 16.00 V objemu gora; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Slovensko slovstvo v filmu; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 28. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Iz tišine glas; 9.00 Prehrana in zdravje; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Pianist Kemal Gekić; 12.00 Magnetizem ženske poezije; 12.40 Ko zvezde zableščijo; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Festival narodnozabavne glasbe v Števerjanu; 14.30 »Dogodivščine mravljinčka Ferdinanda«; 15.00 Neskončno letnih časov; 16.00 Zapiski s poti; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Četrtekova srečanja: Pogovori; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 29. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Simfonični orkester RTV Ljubljana vodi Anton Nanut, violinist Saško Gavrilov; 12.00 V filmskem svetu; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Časovna kovačnica; 16.00 Odhajanja; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 30. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 Prehrana in zdravje; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Pianist Andrea Rucchi; 12.00 No počitnice!; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.30 Navdih književnosti v opernem izrazu; 16.00 Filmi na ekranih; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Ne morem jih pozabiti; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiskarna tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Bogo Samsa se poslavlja od Primorskega dnevnika

S prihodnjo nedeljo (24. t. m.) Bogo Samsa ne bo več glavni in odgovorni urednik Primorskega dnevnika in Agencije Alpe Adria. Tako sta sklenila Izvršni odbor SKGZ in Založništvo tržaškega tiska, ki sta za njegovega naslednika imenovala Marka Waltritscha.

Ker dogajanje na področju slovenskega časnikarstva v zamejstvu pobleže spremljamo že skoraj štiri desetletja, se tako rekoč ne moremo predstavljati, da Boga Samsa ne bo več med vplivnimi in v zadnjih dveh desetletjih tudi odločilnimi dejavniki. V nekaterih pogledih je namreč bil Bogo Samsa nesporna avtoriteta. Prvi je n. pr. navezal stike z italijanskimi kolegi in tako odpravil zaprti krog, v katerem so se dotlej praviloma gibali slovenski časnikarji. Navezal je dalje stike z vsemi vplivnimi italijanskimi političnimi in drugimi dejavniki, kar mu je silno koristilo, ko je postal odgovorni urednik Agencije AA, ki ji je tudi sam postavil temelje. Silno težavna naloga ga je čakala, ko je postal glavni in odgovorni urednik Primorskega dnevnika. Izvedla se je tehnološka preureditev lista, ta pa se je po njegovi zaslugi v marsikaterem pogledu tudi na široko odprl domala vsem komponentam slovenske narodne skupnosti v Italiji, tako da je zdaj dostopen vsem Slovencem.

Čeprav ne bo imel več vidnejših funkcij, smo prepričani, da bo Bogo Samsa tu-

MED KLADIVOM IN NAKOVALOM

■ nadaljevanje s 1. strani

zmanjšala. Še naprej bi — in bo — slovenska politična stranka bila boj za lepše in boljše dni, ko bomo tudi mi dosegli ... »zarje Vidove«!

a b

Papež poziva Italijane in Nemce k medsebojnemu razumevanju

Papež Janez Pavel II. je imel v nedeljo, 17. t. m., dve občuteni srečanja z verniki v gorskem svetu, prvo na Južnem Tirolskem in drugo na Tridentinskem. Dopoldne je obiskal znano romarsko središče Weissenstein, ki ga vodijo servitski redovniki. Tam je vodil slovesno somaševanje, med nagovorom na zbrano množico pa je pozval italijansko in nemško govoreče prebivalce k medsebojnemu razumevanju in strpnosti. »Kristjani tega območja imajo posebno nalogo, da se ravnajo po Kristusovem zgledu, da spoštujejo identiteto in posebnost vseh jezikovnih skupnosti, v skupnem prizadevanju za zmago pravičnosti in za mir«, je dejal papež, ki je med mašo govoril v italijanščini in v nemščini, potem pa še v latinščini ter se je tako spomnil tudi tretje jezikovne skupnosti tamkajšnjih krajev.

Popoldne se je papež s helikopterjem odpeljal v dolino Stava na Tridentinskem, kjer je pred tremi leti prišlo do strašne nesreče, ko je vodovje iz umetnega jezera

di v prihodnosti dajal na razpolago darove svojega uma in srca našemu ljudstvu, ki mu je za njegovo delo lahko globoko hvaležno.

Novemu glavnemu in odgovornemu uredniku Marku Waltritschu za imenovanje čestitamo in mu želimo mnogo uspeha pri opravljanju novih dolžnosti.

(Marko Waltritsch se je rodil v Gorici pred 56 leti. Klasično gimnazijo je obiskoval v rojstnem mestu. Poklicni časnikar je od leta 1972 in je tudi avtor nekaterih knjig in razprav s področja zgodovine slovenskega bančništva v naših krajih. Eno mandatno dobo je bil podpredsednik goriške pokrajine; že več let je občinski svetovalec v Gorici, izvoljen na listi PSI.)

—o—

ZASEDANJE MANJŠINSKIH PREDSTAVNIKOV

V Saint Vincentu v Dolini Aosta so se v soboto, 16. t. m., zbrali predstavniki nekaterih manjšinskih in avtonomističnih strank oziroma gibanj. Razpravljali so o problemih manjšin, o avtonomiji in o evropskem povezovanju. Prisotni so bili predstavniki Union Valdôtaine, Slovenske skupnosti, Furlanskega gibanja ter vénétskih, lombardskih in piemontskih avtonomistov. Obširno so razpravljali zlasti o vprašanju skupnega sodelovanja, predvsem v okviru evropskih volitev, ki so napovedane za prihodnje leto.

Ta sestanek je del načrta za sistematično občasno razpravljanje o problemih, ki so skupni vsem naštetim strankam in skupinam, v širšem okviru pa tudi drugim manjšinskim in avtonomističnim formacijam. Pogovori, ki so tokrat potekali v Saint Vincentu, se bodo nadaljevali in še poglobili na začetku jeseni v Turinu.

—o—

zgrmelo v dolino ter povzročilo 269 mrtvih v naseljih Stava in Tesero. Sveti oče je obiskal domače pokopališče, kjer je molil za tragično umrle vaščane, kasneje pa je uradno odkril spominsko obeležje z imeni žrtev. Prišlo je do prisrčnega srečanja z domačim prebivalstvom, za katerega je imel papež tople tolažilne besede, posvečene tudi razmišljanju o skrivnosti življenja in smrti. Pod večer se je Janez Pavel II. s helikopterjem vrnil v Lorenzago, kjer bo še nekaj dni vse do petka.

—o—

Predsednik vlade De Mita je odredil, naj minister za okolje v sodelovanju z zunanjim ministrstvom in ministrstvom za trgovinsko mornarico poskrbi, da se prepeljejo v domovino strupeni industrijski odpadki, ki so jih bili iz Italije odpeljali v Nigerijo. Vlada se je očitno zbalala, da bi v tej zvezi nastal še večji mednarodni škandal.

Popravek Sama Pahorja

v smislu 8. člena zakona št. 47 z dne 8. februarja 1948 kot ga je spremenil 42. člen zakona št. 416 z dne 5. avgusta 1981.

»Samu Pahorju se nikakor ni ponesrečil poskus, da bi se uveljavil na junijskih volitvah. Ko bi se hotel uveljaviti z izvolitvijo, bi bil sprejel kandidaturo za tržaški občinski svet ali za tržaški pokrajinski svet na listi Slovenske skupnosti (ponudba je bila, da bi bil nosilec liste, in obsegala je tudi zajamčeno izvolitev).

Volilni nastop Sama Pahorja je imel dva vnaprej razglašena namena: a) podpreti ponovno izvolitev Giorgia Cavalla in Paola Parovela, b) nuditi slovenskim volilcem možnost, da na politično učinkovit način izrazijo nezadovoljstvo s politiko slovenskih vodstev.

Giorgio Cavallo je bil ponovno izvoljen v deželni svet, Paolo Parovel v tržaški občinski svet ne. Za prvi namen torej polovičen uspeh. Vprašati pa se je treba, kdo bo imel največ koristi od tega, da Parovela ne bo več v tržaškem občinskem svetu. Samo Pahor ni bil izvoljen za borih 37 glasov.

Kljub ostri nasprotni agitaciji SKGZ tudi drugi namen ni povsem propadel, saj lahko računamo na 240-260 trdnih glasov (75% od 321 preferenčnih glasov za občino in 349 za deželo).

Samo Pahor

Prof. Samu Pahorju se ni bilo treba sklicevati na zakonske predpise, saj bi mu »popravek« v vsakem primeru objavili, ker to sodi v našo poklicno etiko. Ko smo v svojih vrsticah (vseh je bilo šest) trdili, da »se ni posrečil njegov poskus«, da bi »se na volitvah uveljavil«, smo enostavno ugotavljali, da ni bil izvoljen. Če je kandidiral, pomeni, da je upal na izvolitev (kot vsi kandidati na volitvah). Kakšni so bili njegovi drugi nameni, nas ne zanima, saj gre za njegovo osebno in zasebno zadevo.

(Ured.)

—o—

Novoizvoljeni deželni svet Furlanije-Juljske krajine se je v sredo, 20. t. m., zbral na prvi seji in izvolil predsednika in člane predsedstva. Še prej so svetovalci prisegli. Slovenski svetovalci so prebrali tudi slovensko besedilo prisage.

Častna doktorata Mandeli in Dubčku

Na univerzi v Bologni bo fakulteta za politične vede podelila častna doktorata južnoafriškemu črnemu voditelju Nelsonu Mandeli in glavnemu predstavniku češkoslovaške pomladi Aleksandru Dubčku. Prva podelitev bo 12. septembra, teden dni kasneje pa bodo častni doktorat podelili Aleksandru Dubčku. Ta je že posredoval fakulteti svoje predavanje, ki ga zdaj prevajajo. Hkrati je zaprosil češkoslovaške oblasti, naj mu izdajo vizum za potovanje v Italijo. Če bo Dubček prispel v Bologno, bo tamkajšnja fakulteta za politične vede priredila konferenco, ki se je bodo udeležili strokovnjaki iz raznih držav in na kateri bodo razpravljali o praški pomladi ter o političnem ter intelektualnem liku Aleksandra Dubčka.

Vprašanja iz naše zgodovine

Ko preverjamo, koliko so nekatere trditve iz zgodovine Slovencev zares utemeljene, se nam odkrijejo pomanjkljivosti, ki očitno niso zgolj naključne. Uvrščajo se v danes že povsem jasen in ideološki okvir, v katerem se Slovenci prikazujejo izključno kot narod hlapcev in dekel.

Takšen prikaz si je proti koncu prejšnjega stoletja omislilo nemško in avstrijsko zgodovinopisje z dokaj prozornim namenom: Slovenci naj bi se zaradi dozdevnega hlapčevstva začeli sramovati svojega slovenskega porekla in se zato hitreje pomemčili. Pomemčenje naj bi bilo celo nekakšna »odrešitev«, češ da Nemcem pripada prihodnost Evrope. V resnici pa so hoteli na ta način uresničiti nemški most od Severnega morja do Jadrana, ki bi držal očitno naravnost preko ozemlja Slovencev, če bi se bili seveda pomemčili.

Zato tudi ni nikakršno naključje, da so velenemški krogi izvajali največji pritisk ravno na Slovence in med zadnjo vojno z znanim »Adriatisches Küstenland« za nekaj mesecev svoje dolgoletne sanje celo uresničili. Njihov poseg v tolmačenje slovenske zgodovine pa je imel največji uspeh na Koroškem, kjer so pisci že pred prvo, zatem med obema vojnoma in tudi še po zadnji vojni vztrajali na hlapčevskem prikazovanju Slovencev kot naroda, npr. M. Wutte, G. Graber, P. Lessiak in drugi. Pangermansko izhodišče in ustvarjanje protislovenskega vzdušja jim je očitno bolj pripomoglo h karieri, kakor pa sama znanost. Šele v 80 letih, s Claudio Fräss-Ehrfeld, je bil menda prvič prebit nemškonacionalni oziroma pangermanski ideološki okvir pri koroškonemškem zgodovinopisju.

V primeru slovenskega zgodovinopisja bi pričakovali, da bo z vstopom Slovencev v novo državo SHS leta 1918 nastopilo novo, sproščeno obdobje tudi za slovenske zgodovinarje. Pa ni bilo tako, saj je bila ta država centralistična in je težila za tem, da bi južnoslovanske narode postopno privledla v pojugoslovanjenje.

In zato ne more biti naključje, da je stopil na čelo zgodovinopisja v Ljubljani tedaj znani unitarist, prof. L. Hauptmann,

ki je dozdevno zgodovinsko hlapčevstvo Slovencev utemeljeval še z večjo vnemo, kakor pa poprej nemški pisci. Tudi unitarizmu je namreč povsem ustrezala podoba hlapčevskih Slovencev, podoba večstoletnega nemškega jarma, iz katerega da so se rešili šele po prvi vojni, s propadom stare monarhije. Karantanija naj bi bila le kratkotrajna epizoda. Slovenci, narod brez zgodovine, majhen in neogljen, nenehno ogrožen od strani mogočnega nemštva, naj bi se zlili v velik in zato bolj varen narod Jugoslovanov, saj kot poseben narod sploh ne moremo obstajati. Takšno gledanje je potegnilo za seboj dokaj slovenskih ljudi, predvsem izobraženstva, ki se je hotelo rešiti pred nemškim ogrožanjem, pa tudi pridobiti si pomembne položaje in službe kot privrženci novega režima.

Tako je suženjski model prikazovanja zgodovine Slovencev z vso uradno podporo zašel v javna občila, šolske knjige, v dela mnogih pesnikov in pisateljev ter raznih usmerjevalcev javnega mišljenja. In v takem vzdušju se je samo po sebi zdelo, da je »rešitev« v jugoslovanstvo pač edino pametna, ne da bi jo bili oblikovalci te psihoze kdajkoli naravnost izrekli. S tem bi namreč stopili iz ozadja in dali kritiki njihovega ravnanja nekaj oprijemljivega. Zato kritika ni imela dejansko ničesar kritizirati, in o nujnosti zlitja v jugoslovanstvo je izobrazenska javnost prihajala v tako ustvarjenem vzdušju očitno kar sama po sebi.

Posledice takšnega stanja, ki so ostale do danes, so za obstoj Slovencev preveč usodne, da bi jih pustili veljati v nedogled. Na Koroškem se npr. od nekako 100.000 Slovencev leta 1890 prišteva k Slovincem leta 1980 le kakih 15.000 ljudi. Na Primorskem se jih je zlasti v Trstu porazgubilo kakih 80.000. Gotovo ne v prvi vrsti zaradi političnega in nacionalističnega pritiska, temveč zato, da bi se rešili »sramotnega« slovenstva. Ob vsej tej tragediji pa uradno slovensko zgodovinopisje še naprej vztraja na hlapčevskem modelu prikazovanja slovenske zgodovine.

Zato je potrebno osvetliti vsaj nekaj trditev iz slovenskega zgodovinopisja, ki ne vzdržijo resne kritike, pri čemer se pokaže, da je podoba Slovencev v zgodovini daleč od takšne, ki bi spominjala na hlapčevstvo, kakršnega so si zamislili ideologi.

J. Šavli

—o—

Iranska vlada je sporočila, da sprejema resolucijo Varnostnega sveta Združenih narodov, ki predvideva prekinitve sovražnosti med Iranom in Irakom. Osemletna vojna je zahtevala milijon žrtev. Umrle so cele generacije, zlasti mladih Irancev, ki jih je režim pošiljal v boj brez priprave in primernega orožja. Medtem ko pišemo, se boji, kljub sporočilu Teherana Združenim narodom, nadaljujejo.

Skupina komunističnih senatorjev (prvi podpisnik je Stojan Spetič) je naslovila na zunanjega ministra Andreottija vprašanje v zvezi s procesom pred vojaškim sodiščem v Ljubljani.

Kar zadeva Nelsona Mandelo, so pobudniki podelitve častnega doktorata pesimisti, saj menijo, da Mandela ne bo mogel priti v Bologno. Nekateri menijo, da bi lahko priznanje izročili predsedniku Afriškega narodnega kongresa Tambu, ženi Nelsona Mandele in hčerkam.

—o—

Župan občine Massa je odredil zaprtje tovarne Farmoplant. Tu je pred dnevi izbruhnil požar in se je po vsej okolici razširil oblak strupenega plina, tako da so nad 100 ljudi odpeljali v bolnišnico. Vsi so že doma, vendar je javnost še vedno ogorčena. Župan je v sporazumu z ostalimi oblastmi končno odredil zaprtje tovarne, ki sodi v sklop skupine Montedison.

Umrli je Peter Šorli

Dne 14. t.m. je v bolnišnici na Katinari umrl znani slovenski primorski duhovnik, tržaški častni kanonik, dolgoletni prosvetni in politični delavec Peter Šorli. Pokojnik se je rodil na Grahovem leta 1902, v mašnika je bil posvečen v Gorici leta 1926. Bil je nato kaplan v Tolminu, župni upravitelj na Bukovem ter do leta 1943 župnik v Podmelcu pri Tolminu. Zaradi ilegalnega delovanja so ga nacisti 2. novembra 1944 v Trstu aretirali in odpeljali v koncentracijsko taborišče Dachau, kjer je dočkal osvoboditev 29. aprila 1945. Julija 1945 je nastopil službo kaplana pri Sv. Ivanu v Trstu in tu deloval do upokojitve

Peter Šorli je bil aktiven v slovenskem prosvetnem in narodnoobrambnem delovanju med obema svetovnjima vojnoma, po vojni pa je bil v Trstu med ustanovitelji Slovenske krščansko socialne zveze, v kateri je na začetku prevzel mesto tajnika. Bil je nato med ustanovitelji Slovenske katoliške skupnosti in se zavzemal za sodelovanje s Slovensko demokratsko zvezo v prizadevanjih za ohranitev Svobodnega tržaškega ozemlja in za priznanje pravic slovenske narodne skupnosti na Tržaškem. Pri Sv. Ivanu je skupno z dobrotniki zgradil leta 1968 Marijin dom, kjer so bile mnoge prireditve in kjer je bil tudi sedež slovenskih katoliških organizacij. Dokler mu je zdravje dopuščalo, je pisal v zamejske katoliške liste in obravnaval vprašanja, ki so bila aktualna za slovensko narodno manjšino.

Velika množica se je od pokojnika poslovila v soboto, 16. t.m., med pogrebno mašo v svetoivanski cerkvi. Mašo in pogrebne obrede je vodil tržaški škof Lorenzo Bellomi, ob somaševanju škofovega vikarja Lojzeta Skerlja in sedanjega kaplana za slovenske vernike pri Svetem Ivanu Milana Nemaca ter kakih 30 rajnikovih sobratov iz tržaške, a tudi iz goriške nadškofije, v kateri je Peter Šorli začel svojo duhovniško pot.

Duhovniškega in človeškega lika Petra Šorlija se je med pridigo spomnil tržaški škof Bellomi, ki je poudaril njegovo zvestobo in pripravljenost na žrtvovanje za tiste vrednote, ki so mu bile svete. V cerkvi pa so se ob koncu obreda poslovili tudi drugi predstavniki, ki so

se hoteli zahvaliti in izreči zadnji pozdrav temu zaslužnemu duhovniku. V imenu svetoivanske župnijske skupnosti je spregovoril dr. Marjan Bajc, ki je orisal Šorlijevo delovanje pri Sv. Ivanu in se mu zahvalil za ves trud in delo. V imenu Slovenske skupnosti je spregovoril njen

Spominu duhovnika in javnega delavca gospoda Petra Šorlija, ki je bil med pobudniki samostojnega nastopanja v povojnem času in dobitnik odličja SSK, se spoštljivo klanja

SLOVENSKA SKUPNOST

deželni tajnik Ivo Jevnikar, ki je med drugim dejal, da je bil Peter Šorli »klasični lik slovenskega primorskega duhovnika«, ki se v službi in družbenopolitičnem delu razdaja za ljudstvo. Orisal je njegovo življenjsko pot in predstavil tudi Šorlijevo povojno politično angažiranost na Tržaškem. Poudaril je njegovo človeško občutljivost in pozornost, s katero je do zadnjega spremljal družbeno dogajanje med slovensko narodno skupnostjo v Italiji.

Kot zadnji je pred oltarjem svetoivanske cerkve spregovoril še dosedanji deželni svetoivalec Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka. Tudi dr. Štoka je poudaril kremeniti Šorlijev značaj in njegovo moralno zadržanje. Za Petra Šorlija je uporabil prisposodo sejavca, ki je sejal, da bi vsi lahko pobirali sad. Prisotne je zato pozval k zvestobi idealom, ki jih je Peter Šorli s svojim delom in življenjem uresničeval.

Med pogrebnim obredom je zelo občuteno pel svetoivanski cerkveni pevski zbor. Tako se je s petjem poslovil od duhovnika in človeka, ki je na Tržaškem, a tudi v širšem primorskem prostoru veljal za kremenitega Slovenca.

**Beri - širi - podpiraj
"NOVI LIST"**

V. Ščeku v spomin - ob 40-letnici smrti

V nedeljo, 10. julija, so se v Avberju pri Tomaju z mašno daritvijo spomnili 40-letnice smrti duhovnika in vsestranskega družbenega ter političnega delavca Virgila Ščeka, ki je umrl 6. julija 1948 v Ljubljani za posledicami operacije.

Pred štiridesetimi leti je tomajski župnik Albin Kjuder, Ščekov sosed in ožji sodelavec, tako pisal msgr. Ukmarju o Ščekovem pogrebu: »Veliko ljudi in 27 duhovnikov ga je spremilo po slovesni maši zadušnici na avbrsko pokopališče, kjer je našel svoj kotiček med grobom očeta in matere, pod košato lipo, katero je vsadil on sam.« Nekaj vrstic potem pa piše: »Tako je šel s tega sveta izreden človek in velik original«.

Da je to res in da je spomin na Virgila Ščeka še vedno živ, priča tudi nedeljska udeležba v avbrski cerkvi. Nad 200 ljudi je prisostvovalo spominski maši, ki jo je

darovalo devet duhovnikov. Koprski škof msgr. Metod Pirih pa se je spomnil tega dogodka in po duhovniku Renatu Podberšiču poslal zbranim svoje pozdrave.

Na koru so peli avbrski pevci, prisotni pa so bili tudi ljudje iz okoliških vasi, ki so obujali spomine na Ščeka in čase, ko je od leta 1927 do 1939 upravljal avbrsko faro in jo s svojimi izrednimi organizacijskimi sposobnostmi ter bogatimi izkušnjami kmalu spremenil v eno najbolj znanih župnij na Krasu. O vsem tem delu, a predvsem o Ščeku politiku in duhovniku, ki se je razdajal za obstoj in razvoj slovenskega naroda, je po maši spregovoril dr. Tone Požar, ki je tudi oseben pričevalec zadnjih let Ščekovega življenja, katera je preživel pri njem v Lokvi.

Po maši je večina vernikov šla z duhovniki na pokopališče, kjer so počastili Ščekov spomin z molitvijo in pesmijo.

Ivo Kralj šestdesetletnik

Srečanje z Ivom Kraljem je vedno do-godek. Njegova komunikativnost, razgledanost, smisel za humor in istočasno pozornost do sočloveka so lastnosti, ki mu jih prizna vsakdo, kdor ga pozna. Mnogi si tudi štejejo v čast to poznanstvo ali prijateljstvo. Prejšnji četrtek, 14. t.m., je Ivo Kralj iz Slivnega, pevovodja, član nabrežinske godbe na pihala, šempolajskega cerkvenega pevskega zbora in sploh človek, ki je bil že od mladih nog angažiran v slovenskem zamejskem kulturnem in političnem življenju, praznoval svojo 60-letnico. Ob tem lepem življenjskem prazniku so se ob njem mnogi veselili naslednjega dne v prostorih novega sedeža devinskih pevskih zborov. Da ni bil to navaden praznik, priča številna udeležba sorodnikov in predvsem prijateljev. Vzdušje je bilo enkratno, kot je to običajno med »Fanti izpod

Glasbena zadruga ARS NOVA

prireja vsak večer do 31. julija v Sesljanu

POLETJE V ZALIVU

Nastopali bodo ansamblji Telefon Call, Dixieland, Plava trava zaborava, Happy day in DJ Radia Opčine.

Delovali bodo kioski s hrano in pijačo, na sporedu pa bo tudi loterija.

Grmade« in prijatelji tega pevskega zbora, ki mu je od vsega začetka, ki sega v leto 1966, duša prav slavljenec Ivo Kralj. Pesmi in harmonika so se oglašale še v noč in če dodamo, da se udeležencem ni mudilo domov, povemo vse.

Ob tem lepem življenjskem jubileju Ivo Kralju čestita tudi naš list, saj je med drugim tudi naš zvest naročnik in pozoren bralec novic, ki jih pišemo. Tudi mi mu voščimo še na mnoga uspešna leta v krogu domačih in pri organizacijah ter zborih, pri katerih sodeluje.

SMRT ZASLUŽNE UČITELJICE

Po krajši bolezi je v četrtek, 14. t.m., umrla v Trstu učiteljica v pokoju Ema Rudolf. Rodila se je pred 93 leti na Vrabčah v Vipavski dolini kot drugorojena v družini nadučitelja Janka Rudolfa. Po končanem učiteljskem je službovala na Razdrtem, po prihodu Italije pa je bila kazensko premeščena v okolico Campobassa. Zaradi fašističnega preganjanja je zbežala v Jugoslavijo in vrsto let poučevala v Cerknici. Po drugi svetovni vojni je službovala na Škofijah in Hrvatinih, nato pa v Trstu na osnovni šoli pri Sv. Jakobu in končno na Opčinah do upokojitve.

Pogreb je bil v ponedeljek, 18. t.m., v Trstu. Sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

V Gorici se je končalo 27. mednarodno zborovsko tekmovanje Seghizzi

V soboto, 16. julija, se je v veliki dvorani Goriškega športnega združenja končala letošnja 27. izvedba mednarodnega zborovskega tekmovanja »Cesare Augusto Seghizzi«. Organizatorji so tudi letos poskrbeli za strokovno zborovanje, ki je bilo tokrat posvečeno »Pedagogiki in didaktiki poslušanja pri osnovni glasbeni vzgoji«. Zborovanje je bilo po temi zanimivo, mnogi slušatelji pa so obžalovali, da so predavatelji bili velikokrat preveč teoretični in niso znali posredovati konkretnih prijemov pri glasbenem pouku.

Tekmovalni del zborovskega dela priveditve se je začel v sredo, 13. julija. Kot običajno, je bilo tekmovanje najprej razdeljeno na izvajanje polifonije in nato priredb ljudskih skladb. Nastopali pa so v raznih kategorijah. V kategoriji vokalnih skupin so največ točk zbrali pevci »Die Singphoniker Vokalensemble« iz Münchna, na drugo mesto se je uvrstila komorna skupina »Collegium vocale Graz« iz Avstrije, na tretje pa vokalna skupina italijanskega pevskega zbora »Città di Parma«. Skupno je v tej kategoriji nastopilo 6 skupin, ki morajo imeti značilnosti komornega sestaja.

V kategoriji mešanih pevskih zborov je bil tako v polifonskem kot tudi v folklornem delu najboljši litovski pevski zbor »Vilnius«, ki je bil po mnenju komisije celo nekoliko boljši v folklornem delu tekmovanja. V izvajanju polifonskih skladb je drugo mesto dosegel italijanski zbor »Città di Parma«, tretje pa »Collegium vocale Graz«. Slovenski akademski pevski zbor

»France Prešeren« iz Kranja, ki ga vodi Tomaž Faganel, je v polifoniji dosegel sedmo mesto.

V folklornem delu tekmovanja so daleč najboljši bili Litovci, sledil jim je zbor »Bath Camerata« iz Velike Britanije, na tretje mesto pa so se uvrstili Švedi. V tej kategoriji je edini nastopajoči slovenski zbor dosegel osmo mesto.

Tudi letos, kot je to sicer že običajno, ni nastopilo veliko ženskih oziroma moških pevskih zborov. V polifoniji so tekmovali štirje zbori. Spet so se izkazali pevci iz Litve, ženski zbor »Città di Parma« se je uvrstil na drugo mesto. Na tretjem mestu pa je bil »Predstavitveni ženski hor« iz bolgarskega mesta Yambol. Zanimiv je bil tudi nastop mlajšega moškega zbora iz Madžarske, ki pa je bil predvsem glasovno precej šibak.

V folklornem delu tekmovanja za ženske oziroma moške zборе pa so daleč najboljše bile Bolgarke, moški zbor iz Litve se je uvrstil na drugo mesto, tretji pa je bil madžarski mladinski zbor.

To so v bistvu podatki, ki kažejo, kako je komisija letos izbirala med nastopajočimi pevskimi sestoji. Nekateri poslušalci so ob letošnjem petju ugotavljali, da je splošna raven bila nekoliko nižja v primerjavi s prejšnjimi leti. Seveda gre te besede razumeti v pravem smislu, saj so vsi nastopajoči zbori bili seveda temeljito pripravljene in torej ni mogoče govoriti o grobih napakah. Gre pa za celoten občutek ob petju. Kaže torej, da tudi letošnji tekmo-

dalje na 8. strani ■

HUJŠI KRVNIK OD HITLERJA ...

Stalin je v sami Sovjetski zvezi dal pobiti več komunistov, kot so jih v svojih državah skupno pobili Hitler, Mussolini, Franco in Salazar. To je izjavil Anatolij Krasikov, podravatelj sovjetske tiskovne agencije »Tass«. Izjava je v dopisu za tednik »Ogonjok«. Krasikov sicer ne navaja Stalinovega imena, vendar pa je iz vsega moč nedvoumno razbrati, da je imel v mislih prav nekdanjega sovjetskega diktatorja.

XXIII. ŠTUDIJSKI DNEVI

DRAGA '88

2., 3. in 4. septembra 1988

Park Finžgarjevega doma, Opčine, Narodna ulica 89

Petek, 2. septembra, ob 17. uri: Predstavitve predavateljev letošnje »Drage«; ob 17.30 **Manjšinstvo z evropske perspektive**. Kakšna so pričakovanja petdeset milijonov manjšincev naše celine. Govori znan slovenski javni delavec.

Sobota, 3. septembra, ob 16. uri: Slovesna otvoritev, nato: **Glas od Donave na slovenski tribuni**. Tradicija in ideologija v usodi srbskega naroda v XX. stoletju, v prikazu renomiranega književnika. Po predavanju diskusija.

Nedelja, 4. septembra, ob 10.30: **Ločitev duhov: v razhod ali v pluralizem?** Ob 100-letnici goriške revije »Rimski katolik« poskus novega ovrednotenja primorskega misleca, škofa in narodnjaka dr. Antona Mahnič. Govori priznan strokovnjak. Po predavanju diskusija in kosilo; ob 16. uri: **Kam plovemo**. Za ekologijo duha v slovenskem kulturnem prostoru, zajetem v njegovem zgodovinskem in psihološkem trenutku. Govori slovenski kulturnik. Po predavanju diskusija, zaključek, družabnost. Nedeljsko službo božjo bo ob 9. uri v parku na prostem opravil tržaški škof Lorenzo Bellomi.

DSI — TRST

Kaj se dogaja pri Avianu?

Poveljstvo ameriškega vojaškega letalstva je v New Yorku objavilo podatke o radioaktivnem žarčenju na posameznih ameriških vojaških oporiščih po svetu. Med oporišči, ki spadajo med nevarna področja, je tudi letalsko oporišče Atlantske zveze pri Avianu, kjer so ameriški strokovnjaki odkrili znatno količino radioaktivnega žlahtnega plina radona, ki nastaja ob naravnem razpadanju urana in radija in je torej na določenih krajih prisoten v zraku. Na področju Aviana so ta plin odkrili v nekaterih vojaških objektih, ki so premalo zračni, radon se zato ne more razpršiti v ozračju, kjer se v nekaj dneh razblini.

Zupan iz Aviana je od pristojnih oblasti zahteval, naj poskrbijo, da se pregledajo tudi ostala bivališča v občini. Ameriške vojaške oblasti so medtem že odločile, da bodo preuredile zgradbe, v katerih so zasledili prekomerno prisotnost radona, tako da bodo odslej dovolj zračne. Podobne rešitve pa bodo po vsej verjetnosti morali sprejeti tudi v občinskem merilu.

Glede zdravstvenega stanja prebivalstva v Avianu in okolici, ki naj bi bilo dalj časa podvrženo žarčenju radona, je krajevna znanstvena enota iz Pordenona do-

ločila, naj opravi potrebne preglede pristojni onkološki zavod, ki ima svoj sedež prav pri Avianu.

Medtem je zadeva o previsoki količini radona v Avianu dobila že politični odmev. Komunistična poslanca Palmieri in Mammino sta naslovila na obrambnega ministra zahtevo, naj italijanski parlament v najkrajšem času razpravlja o tem vprašanju ter naj odredi poglobljeno preiskavo. Posebna komisija naj tudi skuša ugotoviti, ali je povečana količina tega radioaktivnega plina odvisna od jedrskega orožja, ki je baje na oporišču Atlantskega zavezništva.

—o—

VELIKO ROMARJEV NA SV. VIŠARJAH

Nova žičnica privablja številne romarje na Sv. Višarje. V soboto, 16. t.m., je to slovito božjepotno cerkev obiskal tudi koprski škof msgr. Metod Pirih, ki je več ur predsedel v spovednici. Do višarske cerkve se je v soboto, 16. t.m., povzpelo gotovo okrog tisoč romarjev, saj je poleg številnih osebnih vozil prišlo do postaje pri žičnici tudi 18 avtobusov. Velika večina romarjev je bila iz Slovenije, poročajo pa tudi o furlanskih in avstrijskih romarjih.

SPET ZELO NAPETI ODNOSI

Z izgonom veleposlanika Tunnermanna iz Združenih držav so se politični in diplomatski odnosi med Managuo in Washingtonom silno zaostri. Veleposlanik Tunnermann je v pogovoru s časnikarji dejal, da je ukrep washingtonske vlade nezakonit in v kričečem nasprotju z listino Organizacije ameriških držav. Veleposlanik je govoril o maščevalnem ukrepu Reaganove vlade, medtem ko oblasti v Managui hočejo le braniti suverenost svoje države.

Pred dnevi je vlada v Managui odredila, da mora ameriški veleposlanik skupno z nadaljnimi sedmimi ameriški diplomati zapustiti ozemlje Nikaragve, češ da so se vsi grobo vmešavali v notranje zadeve te srednje-ameriške države. 24 ur kasneje pa je washingtonska vlada sprejela enak ukrep in izgnala iz Združenih držav Amerike veleposlanika in sedem članov diplomatskega predstavništva Nikaragve v Washingtonu.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Nemška izdaja zgodovinske publikacije o koroških Slovencih

Pri Mohorjevi založbi v Celovcu je pred kratkim izšla nemška izdaja zgodovine koroških Slovencev. Obširna publikacija izpod peres strokovno uveljavljenih slovensko ali nemško pišočin avstrijskih zgodovinarjev je informativno natančno in znanstveno pregledno delo nadregionalnega pomena. Knjiga, ki poroča na začetku v leksikalčno zgoščenih zarisih o najstarejši in starejši zgodovini koroških Slovencev v sklopu splošne zgodovine slovenskega naroda v okvirih evropskega družbenopolitičnega in kulturnega razvoja, je kot šolski učbenik namenjena učencem višjih razredov slovenske gimnazije v Celovcu in s posebnim odlokom avstrijskega zveznega ministrstva za pouk, umetnost in šport tudi kot dodatna šolska knjiga učencem vseh avstrijskih višjih šol in akademij. Tozadevno bo lahko opravljala tehtno povezovalno poslanstvo kot solidna informacija o zgodovinskem razvoju koroških Slovencev, a tudi kot osnovna diskusijska podlaga o Avstriji, ki je več kot zgolj država z enotnim nemškim prebivalstvom, saj na njenem področju živi kar pet narodnih manjšin.

Osrednji del nemške zgodovine koroških Slovencev je zato namenjen novejšemu razvoju slovenskega naroda od razpada Avstro-Ogrske v letu 1918 preko kriznih obdobij in druge svetovne vojne vse do najnovejših dogodkov po letu 1955. Problematika koroških Slovencev ni predstavljena izolirano, kot svet zase, temveč v dialektični povezanosti z razvojem na celotnem slovenskem področju, v Avstriji ter v Evropi in po svetu nasploh. V posebnih poglavjih je prikazana novejša zgodovina Slovencev v Jugoslaviji od partizanskega boja in protirevolucije vse do značilnosti današnjega samoupravljanja, a tudi življenje, delo in uveljavljanje Slovencev v Italiji, medtem

ko je žal izpuščen zaris stanja slovenske manjšine na Madžarskem.

Publikacija je živ odraz boja koroških Slovencev za narodno uveljavljanje in enakopravno sodelovanje z drugimi Avstrijci. Natančno so nanižana najrazličnejša prizadevanja slovenskih koroških kulturnih in političnih organizacij, institucij, založb in posameznikov za večjo uveljavitev slovenskih zahtev v širšem avstrijskem kontekstu. Kot rdeča nit se skozi publikacijo prepletajo slovenske zahteve po dvojezičnih krajevnih napisih, dvojezičnem uradovanju, sodstvu in primerno urejenem šolstvu s protislovenskimi ukrepi šovinističnih organizacij, ki si vedno znajo utreti pot v vrste velikih političnih strank in preko teh v parlament, zakonodajo in uradovanje. Na primeren način je osvetljeno tudi zelo razgibano in za manjšinski razvoj posebno pomembno prosvetno in kulturno delovanje, ki se izraža v najraznovrstnejših manifestacijah po vaseh, a tudi v večjih središčih in pri osrednjih organizacijah v Celovcu.

Že leta 1978 je pri celovski Mohorjevi založbi profesor dr. Valentin Inzko skupaj s sodelavci objavil slovensko izdajo »Zgodovine Slovencev od začetkov do leta 1918«. Pričujoča nemška izdaja najnovejše zgodovine koroških Slovencev je zato tudi koristno dopolnilo Inzkove študije o stari slovenski zgodovini. Lansko leto je isto delo izšlo tudi v slovenščini. Najnovejšo zgodovino koroških Slovencev je pripravila posebna zgodovinska komisija zgodovinarjev pod vodstvom dr. Valentina Inzka. V njej so sodelovali Cäcilia Broman, Hanns Haas, Josef Lukan, Walter Lukan, Andreas Moritsch, Stefan Pinter, Jože Pirjevec, Karl Stuhlpfarrer, Heimo Titz, Re-

dalje na 8. strani ■

George Dandin - na odru SSG v Trstu

Duhoviti opazovalec vsakdanje sredine: človeških posebnosti in slabosti — tak se nam kaže J. B. Molière v svojih delih. Nič izkrivljenega, nič izpačenega ni v njem — tako pravi o francoskem komediografu pesnik Goethe. Njegova sodba je zdrava, preprosta in naravna.

Verjetno je tega človeka skovalo življenje. Svoj živ dan se je boril za obstanek, za drobce sreče v zameno pa je večkrat dobival preganjanja in razočaranja.

Svoja izkustva je pregnetal v šale, burke in komedije. Vse v zabavo in pouk ljudem svojega časa, ki je istočasno čas, v katerem mi živimo ali tisti naših potomcev.

Redko gre pri tem za sproščen krohot, vse-skozi gre raje za melanholičen, razmišljujoč smehljaj, za smeh s solzami, skratka za humor, ki že meji na tragedijo.

In osebno tragedijo doživlja tudi naš kaznovani soprog George Dandin. Komedija je bila napisana za zabavo velmož francoskega dvora, ki so leta 1668 sklepali mirovno pogodbo v Achenu.

Z zgodbo o tem bedastem, varanem možu je Molière spojil lastne izkušnje z mlado, nezvesto ženo, s katero se je še pred nastankom komedije ločil. Njemu je bilo takrat štirideset let, njej pa komaj osemnajst. Zaman pa bi iskali kakšnih avtobiografskih sestavin. George Dandin je pretresljiva socialna kritika, kateri so se napudrani in parfimirani dvorjani, ki jim je bila voda najhujši sovražnik ter so bili zato umazani in polni uši, sicer smejali tja do padca Bastilje.

Dandinov osveščujoč klic: »Ima žena kot plemkinja pravico delati z mene, kar se ji zljubi, ne da bi smel pisniti ...« se je uresničil 121 let po nastanku komedije.

Slovenska gledališča so Georga Dandina le redko uvrščala na svoje repertoarje. Prvič, 17. junija 1923 v SNG Maribor in v režiji J. Koviča. Drugič, 12. novembra 1925 v takratnem gledališču v Celju v režiji S. Priferja. Tretjič, 23. novembra 1939 v SNG v Ljubljani v režiji B. Krefta. Četrto, 15. septembra 1950 v Okrajnem gledališču na Ptuj in petič, 6. oktobra 1951 v Gledališču slovenskega Primorja v Kopru v režiji F. Jamnika. Naša postavitev je torej šesta po vrsti uspešnih predstav. Prav je, da smo ga uvrstili na svoj, po toliko letih ukinjeni poletni spored.

Po premieri, ki je bila 8. julija pred repentsko cerkvijo in ponovitvami v tržaški, dolinski, zgoniški in nabrežinski občini, bo SSG gostovalo v torek, 26. t.m. na goriškem gradu, v četrtek, 28. v borovem gozdiču v Steverjanu, v petek, 29. v parku Excelsior v Ronkah, v soboto, 30. na dvorišču bara »Silvana« v Klodiču (Benečija) ter v nedeljo, 31. julija, na travniku pred počitniškim domom Mangart v Zabnicah.

Opozarjamo prebivalce teh krajev in njih bližnje okolice, naj ne zamudijo te prilike.

A. R.

—o—

V Italiji kot sicer po vsej Zahodni Evropi je nastala velika zmeda v letalskem prometu. Glavni vzrok zmede je predvsem velik porast tega prometa, na kar nobena država ni bila pripravljena in ni pravočasno sprejela ustreznih ukrepov.

Zapis ob 89. rojstnem dnevu Božidarja Jakca

Ugledni slovenski likovni ustvarjalec, akademik Božidar Jakac je v soboto, 16. t.m., slavil svoj 89. rojstni dan. Ob tem visokem življenjskem jubileju so se ga še posebej spomnili v rojstnem Novem mestu, kjer je bila v petek, 15. t.m., v Dolenjski galeriji slovesnost, med katero so predstavili tudi novo monografijo in odprli razstavo Jakčevih del.

Nova monografija pomeni pomemben dosežek slovenske likovne zgodovine. Šteje 672 strani in je delo številnih avtorjev. V knjigi so reprodukcije 950 del, ki jih je Božidar Jakac podaril Novemu mestu. Od teh je 36 barvnih reprodukcij, ostala pa so v črno-beli tehniki. Fotografije je izdelal Branko Babič, besedila pa so prispevali Milček Komelj, ki je tudi uredil to delo, Jože Kastelic, Luc Menaše, Nace Šumi, Tone Pavček, Barbara Jaki, Stane Granda, Ivan Sedej, Špelca Čopič in tudi sam Jakac. Avtorji so najprej objavili Vodnik po Jakčevem domu, nato so predstavili slikarjevo umetniško sporočilo, dolenjsko deželo in misli o Jakčevem domu. Božidar Jakac pa je smatral za potrebno, da tudi sam spre-

govori, in sicer o svoji družini, starših in okolju, v katerem se je rodil in zrasel.

Gre torej za zanimivo in dragoceno knjigo, ki je namenjena tudi tujemu bralcu, saj so prispevki bili prevedeni tudi v angleščino. Monografijo »Božidar Jakac« je izdal in založil Dolenjski muzej v Novem mestu, ki v svojem oddelku o Narodnoosvobodilni borbi ponuja na ogled 122 Jakčevih del. Ostala dela, 828 pastelov, olj, akvarelov in grafik ter risb pa si obiskovalec lahko ogleda v Jakčevem domu, kjer so pred štiri-mi leti odprli stalno Jakčevo razstavo. Gre za dela, ki jih je Jakac prav med slovesnostjo, v petek, 15., v Novem mestu s posebno listino podaril »svojim dragim rojakom«.

Na začetku slovesnosti je slavljenca in goste pozdravil ravnatelj Dolenjskega muzeja Bojan Božič, ki je tudi predstavil monografijo o Božidarju Jakcu. V imenu občinske skupščine je nato čestital in pozdravil njen predsednik Franci Sali, razstavo in umetniško sporočilo Jakčevih del pa je predstavil vodja galerije Jožef Matijević.

Sodobno kmetijstvo

Voluhar večna nadloga sadovnjakov

Voluhar se loti najraje mladega sadnega drevja do 10 leta starosti. Največ škode naredi pozimi in spomladi, ko mu zmanjka hrane, zato pozimi pogriže vse drobnejše korenine, spodnji del debla pa ogloda s svojimi štirimi pilastimi zobmi.

Tako mlado drevo spomladi slabo odžene, če sploh odžene, nastavi pa bogat cvetni nastavek. Če drevesce poskusimo izrjaviti, nam pogosto ostane v rokah, brez korenin in z oglodanim štrcljem. Za starejše drevje voluhar ni nevaren. Ker je drevo dobro vraščen v zemljo in ima bogat koreninski razplet, ga voluhar ne more uničiti, posebno če ga pravočasno odkrijemo in preženemo. A po slabi rasti drevesa, drobnih listih, močnem cvetnem nastavku in drobnih, slabo razvitih plodovih lahko odkrijemo voluharjev obisk tudi na starejšem sadnem drevju. Tako drevo nekaj let životari, če mu ne priskočimo na pomoč z močno rezjo, dognojevanjem in pregonom voluharja. Počutje voluharja je najboljšje v zatravljenih nasadih. V nasadih, kjer se zemlja vedno obdeluje, ga stroji, ki mu vedno znova rušijo rove in zganjajo hrup, motijo. Tudi v zatravljenih nasadih, kjer redno mulčimo in se pas pod drevjem tretira s herbicidi in je zato nezaščeden, se voluhar ne počuti varnega.

Na čistih, pokošenih in nezapljevljenih površinah ga njegovi naravni sovražniki podlasica, hermelin, dihur, sove, kanje, postovke, ježi, mačke, psi lahko izsledijo, ko dela rove ali prihaja iz njih. Pri pogostem mulčenju ga moti kosilnica.

Načinov za preganjanje in zatiranje voluharja je mnogo, vendar na žalost nobeden ni zanesljiv, vsak pa zahteva določeno znanje, spretnost in izkušnje. Delovanje naravnih sovražnikov prav tako ni učinkovito, da bi zmanjšali razmnoževanje voluharja. V plantažnih nasadih, ki so zatravljene in ograjene, je uspešno škropiti z endrinom 20 pri povprečnih dnevni temperaturah 20 stopinj C. spomladi in jeseni.

Takrat voluhar zapušča rove, ker si nabira hrano in ureja gnezdo. Ko se giblje po poškrapljeni površini, si z ENDRINOM umaže dlako in blazinice na nogah. Z lizanjem si čisti dlako, a spravi endrin v prebavila, kar povzroči smrt. ENDRIN ima karenc 60 dni, torej se na škropljeni površini toliko časa ne sme pasti živina. V prodaji na drobno ga ni, v Sloveniji ga kupijo lahko le zadrage na podlagi posebne dovoljenja.

V manjših neograjanih nasadih in vrtovih lahko preganjamo voluharja le tam, kjer so rovi. Znano je, da voluhar v prebivališču ne prenese prepaha. Če rov odkrijemo, ga kar hitro znova zakrije.

Preganjanje voluharja je uspešnejše, če je organizirano in ga hkrati preganjajo vsi sosede, saj se sicer seli od enega k drugemu. Poiskati je treba voluharjeve rove,

jih odpreti in odprtine vidno označiti z zastavico. Ob ponovnem pregledu rogov po številu zaprtih ugotovimo, v katerih se voluhar še zadržuje in tem naseljenim rovom posvetimo vso pozornost. V naseljene rove nastavimo pasti različnih izvedb. Pasti nikoli ne primemo z roko, ker je voluhar zelo previden in ima izvrsten voh, duh po človeku ga odvrča od pasti. V rove nastavljamo zastrupljene vabe, ki jih naredimo doma, tako da korenček, krompir, jabolke, peso namažemo s cink fosfidom v obliki praška ali paste. Vabe so predvsem primerne za zimski čas, ko voluharju primanjkuje hrane. Zastrupljene vabe damo v rov, ki ga nato zapremo. V strokovnih trgovinah kupimo različne vabe, a nastavljajmo jih le z žlico ali orokavičenimi rokami, da nas voluhar ne zavoha.

Naseljene rove tudi zaplinimo s polytanol zrnici, patronami arveks ali fostoksin tabletami, ki jih polagamo v odprte rove, ki jih nato zapremo. Vložena sredstva se v zemlji uplinijo in voluharja zastrupijo ali vsaj preženejo.

Z. T.

Oskrba lončnic med počitnicami

Dopustniške skrbi z lončnicami niso pritrane nobenemu gojitelju. Začasno oskrbo in zalivanje najlaže naprtimo sosedom, sicer pa si moramo pomagati tako, da rastline prenesemo v senčen, hladen in morda vlažnejši del stanovanja, kjer se ne bodo tako hitro izsušile. Nikakor pa ne smemo biti preveč velikodušni pri zalogah vode; če bi jo pustili v podstavkih lončkov, bi korenine začele gniti.

V hidrokulturi, to je v hranilni raztopini gojene rastline brez težav prežive do tri tedne naše odsotnosti.

Lončnico zalivamo tudi preko stenjaste ga traka, ki je iz vodne posode napeljan do nižje cvetice.

Posamezno lončnico lahko tudi postavimo v plastično vrečko, ki jo tesno zapremo z gumico. Rastlina vlago oddaja in se sama ohranja svežo.

V večji lonec naberemo gozdni mah in ga namočimo s čisto vodo, vanj pa pogreznemo cvetlični lonček, ki ga do vrha in čez zgornji rob odložimo z mahom.

Kupimo celo posodo z avtomatskim vlaženjem, poskrbeti moramo za to, da bo do vrha napolnjena. Primeren je lonček z dvojno steno, tako cvetica črpa vodo skozi zelo porozno notranjo steno. Cvetlico vsadimo v notranji del lončka, skozi posebni odprtini vrh lončka pa nalijemo potrebno količino vode do vrha. Tako bo raven vlaga avtomatsko pravilna, rezervoar je treba napolniti vsake tri do štiri tedne.

Vlaga in dodatna toplota spodbujata cvetlico k hitrejši rasti.

Moderne smeri gojenja sobnih rastlin pa nas vodijo vse dlje od naravnih organskih materialov. Gojenje v vodi je meto-

dalje na 8. strani ■

LEV DETELA

Dunajski valček

29 za izgubljeno preteklost

Roman desetih srečanj in pričakovanj

Najin sprehod na Ottakring se je kaj hitro sprevrgel v obujanje starih spominov in čaščenje velikih slovenskih dunajskih duhovnih stvaritev. Ogledala sva si Plečnikovo zelo sodobno železobetonsko cerkev Svetega Duha v istem okraju, vmes pa sva kramljala še o drugih dunajskih Slovencih, o Stritarju in Miklošiču, Fabianiju, Stefanu in Kopitarju, ki so s svojim duhovnim delovanjem sooblikovali tudi kulturno podobo velikega mesta, a so še vedno premalo cenjeni.

»Je to usoda malega naroda?« me je spreletelo.

»Saj ste dovolj trmasti,« me je zavrnil pater Bernhard, »in stanovitno, kot kakšna kraška mula, stopate po svoji poti ... Zdaj se ne boste več dali ugnati v kozji rog ... Zdi se mi, da se danes — kljub vsemu — nekaj spreminja!«

Nisem vedel, kaj bi mu odgovoril.

Čprav so me njegove besede navdale z določenim zadoščanjem, sem vedel, da so le govoričenje v prazno, če jim ne bodo

sledila dobronamerna dejanja vzajemnega upoštevanja, sprave in ljubezni.

Osmo srečanje: POSLEDNJIČ PRI GROFU

Ker sem se na vrat in nos moral vrniti v domovino, sem na moč pohitel, da še pred odhodom pravočasno obiščem obolelega Sternberga.

Bledo novembrsko sonce je sijalo na strehe velemesta, ko sem se v ulici Helferstorferstrasse spet bližal Sternbergovi hiši. Lepota železnega okrasja na ograji ob stopnišču v hiši, bakrene ploščice, dragocene preproge, slikarije in dragocene tapete pa mi niso pregnale trpkega občutka iz moje notranjosti.

Za ljubko zasanjano podobo mojega prvega, mladostnega srečanja z Ano Marijo se je skrivala popolnoma drugačna resničnost, kot sem jo sprva pričakoval ...

Morda sem na začetku mojih stikov z Ano Marijo in družino Sternberg pričakoval nemškutarsko trmoglavost, pa tudi žensko lahkotno ljubeznivost. Kako sem se zmotil! S starih sten sternbergovskih stoletij je že dolgo odpadel omet. Podoba je bila, da so se kljub premoženju znašli v družinskih težavah in osebnih prizadetostih, medtem ko v najnovejših dogodkih zgodovine niso izgubili le gradú, temveč tudi tisto, kar lahko z gotovostjo imenujemo domovina. Za zunanjim bliščem in čarom plemiškega

OSKRBA LONČNIC MED POČITNICAMI

■ nadaljevanje s 7. strani

da, pri kateri za vzgojo rastlin ni potrebna nobena zemlja, namesto nje uporabljamo sterilne nadomestke v posebnih posodah.

Vsak hidroponski sistem potrebuje možnost prezračevanja, in sicer enake pogoje kakor rastline, ki rastejo v zemlji. Izsušenost, preprih, pičila svetloba ali prehuda izpostavljenost soncu jih bodo enako prizadele kakor druge sobne rastline. Minimalna pa je možnost, da bi jih napadle bolezni in škodljivci. Največja privlačnost hidroponičnega gojenja rastlin je v tem, da hranjenje rastline s tako uravnovešeno in stalno mešanico hranil in kisika precej pospeši njen razvoj. Rastline lahko gojimo v na pogled sila majhnem in stisnjem prostoru.

Zelo velika rastlina ima v razmeroma majhnem lončku povsem dovolj prostora za korenine. Nevarno je le, da bo postal vrh pretežak in da se bo posoda prevrnila. Če se to zgodi, jo prestavimo v večjo stabilnejšo posodo.

Priporočljivo je uporabljati rastline, ki so bile tudi same vzgojene hidroponično, bodisi iz semena ali iz potaknjenca ukoreninjenega v vodi. Vzamete lahko tudi rastlino, vzgojeno v ilovnatih ali čistih mešanici, vendar morate korenine temeljito sprati, saj bi že najmanjša sled zemlje porušila ves hidroponični sistem, ker bi se voda okužila.

Tako oskrbovanim lončnicam ne bodo manjkale hranilne snovi. Zalivanje je glavna skrb med počitnicami, ni pa edina. Takoj po vrnitvi preverimo zdravstveno stanje rastlin in jih morebiti takoj zdravimo.

Z. T.

NEVARNOST PERONOSPORE V DEŽELI

Deželna opazovalnica za rastlinske bolezni je objavila svarilo vinogradnikom. Terenski pregledi, ki so jih tehniki izvedli 11. julija v furlanskem vinorodnem okolišju ob meji, so pokazali, da se je pričela infekcije peronospore, ki jo je prav gotovo deževje naslednjih dni še povečalo. Zato so potrebni takojšnji posegi. Vinogradniki pa morajo s primernimi zaščitnimi sredstvi nastopiti tudi proti rastlinskim zajedalcem.

Uspeh litovskega dokumentarca na berlinskem filmskem festivalu

Na letošnjem berlinskem filmskem festivalu so organizatorji poskrbeli tudi za zanimivost iz Sovjetske zveze. Predvajali so dokumentarne filme sovjetskih baltskih republik. Med predvajanimi deli je največ pozornosti vzbudil dokumentarec 26-letnega litovskega filmskega snemalca Jurisa Podnieka z naslovom »Ali je lahko biti mlad?« Juris Podniek si je film zamislil kot zaporedje pričevanj od 16 do 20 let starih fantov in deklet. Nastopili so narkomani, prekupčevalci, povratniki iz Afganistana, punkerji in najrazličnejši predstavniki sovjetske mladine. Film se začne s koncertom rock glasbe in se konča s prikazom sodnega postopka proti nekaterim mladim. Celota pa priča o dejanski, večkrat celo brezupni stvarnosti v Sovjetski zvezi, ki pušča globoke sledove v življenju mladih.

Dokumentarec »Ali je lahko biti mlad?« je doživel velik uspeh v Sovjetski zvezi, po berlin-

skem festivalu pa se zanj zanimajo tudi številne filmske in televizijske hiše v Ameriki in zahodni Evropi. Juris Podniek je zaslovel kot izredno iskren pričevalec dejanske sovjetske stvarnosti, ki se bori za družbeni preustroj. Dokumentarec pa ni zgolj dokument o dogodkih, ampak tudi posreduje človeško dimenzijo mladih, ki so pred kamero pripovedovali svoje zgodbe. Dokumentarec litovskega snemalca je bil deležen številnih priznanj in pohval prav zaradi te pozornosti do človeka, do osebnega pričevanja intervjuvancev, ki v odgovorih niso nikakor bili pogojevani.

—O—

POLOŽAJ V AFGANISTANU

Sovjetski vojaški oddelki sodelujejo pri akcijah južno od afganistanske prestolnice Kabula, da bi se preprečil prodor upornikov proti prestolnici. Uporniki so 15. t.m. izstrelili vrsto raket, ki so v Kabulu terjale smrt 20 ljudi, 34 ljudi pa je bilo ranjenih. V nekaterih krogih se je razširila vest, da so afganistanski gverilci dobili v zadnjem času veliko količino težkega orožja, med drugim protitankovske rakete. 10. julija je sovjetska tiskovna agencija Tass sporočila, da razpolagajo uporniki z ameriškimi raketami vrste »Stinger« in da se pripravljajo na napad na letališče pri Kabulu.

»Washington Post« je pisal, da je Pakistan na sovjetski pritisk in na pritisk Organizacije Združenih narodov prenehal dobavljati orožje afganistanskemu odporiškem gibanju.

NEMŠKA IZDAJA ZGODOVINSKE PUBLIKACIJE O KOROŠKIH SLOVENCIH

■ nadaljevanje s 6. strani

ginald Vospornik, Anton Wutte in Johann (Jan)ko Zerzer. Vrednost publikacije povečavajo številni zemljevidi in bogat slikovni del. Žal pa manjkata seznama osebnih in krajevnih imen. To napako, ki je morda tehnične narave, bi veljalo v morebitni drugi izdaji odpraviti. Knjiga je na razpolago tudi v prosti prodaji in stane 290 avstrijskih šillingov.

Lev Detela

V GORICI SE JE KONČALO 27. MEDNARODNO ZBOROVSKO TEKMOVANJE SEGHIZZI

■ nadaljevanje s 5. strani

valci na goriškem mednarodnem tekmovanju niso presegali tistih vrhov, ki jih je ta manifestacija že imela v prejšnjih letih.

Vprašanje zase je, zakaj se tega tekmovanja ne udeleži več slovenskih zborov. Seveda, problem so počitnice, ki ovirajo temeljito pripravo pevcev, vendar mislimo, da so nekateri naši zbori, tudi v zamejstvu, tako pripravljeni, da bi lahko nastopali na zborovskem tekmovanju Seghizzi v Gorici in tudi odnesli kako priznanje. Škoda, da se ne opogumijo.

KONEC JANUARJA KONGRES KD

Vsodržavni svet Krščanske demokracije je na seji soglasno potrdil, da bo strankin 18. vsodržavni kongres od 25. do 29. januarja v Rimu. Septembra bo novo zasedanje vsodržavnega sveta, ki bo nakazal politične, programske in organizacijske smernice za kongres. Tajnik, ministrski predsednik De Mita, je izrazil mnenje, da so odnosi v stranki taki, da je možen enoten kongres.

naslova, ki pa so ga tudi v Avstriji po letu 1918 uradno prepovali, sta se skrivala bolezen in žalost, čeprav so ju skušali premagovati na pogumen način z nečim, kar bi mogli imenovati plemiški ponos.

Iz teh misli me je pregnal ljubeznivi nasmeh Ane Marije, ki me je takoj peljala v veliko in svetlo spalnico starega grofa. Bled in koščen je ležal v vojaško enostavni železni postelji, medtem ko mu je glava počivala na dveh ali treh velikih belih blazinah. S trpkim nasmeškom, ki je razodeval notranje bolečine, mi je namignil, naj sedem na stol, ki je stal ob postelji. Primaknil sem ga bliže k bolniku in videl, da se je mojega prihoda razveselil.

»Ne gre mi dobro,« mi je rekel. »Saj vidite! A zdravniki me na veliko tolažijo in zatrjujejo, da bo vse dobro. Nič jim ne verjamem ... Star sem že in prav je, da se umaknem ... Mladina gre popolnoma drugo pot ... Marsičesa ne razumem več! Kaj bi govoril, saj veste ...«

Tolažil sem ga, kakor sem vedel in znal.

»Kdaj se spet vrnete z Dunaja domov?« me je vprašal.

»Čez teden ali dva, čeprav nisem veliko opravil!«

»Ah, tako,« se je zdrzil.

»Pozdravite mi lépo staro domovino,« je žalostno pristavil Sternberg. »Kako rad bi jo še enkrat obiskal! Ah, nikoli več ne bom videl milih mi krajev ob Dravi!«

Utihnil je, saj mu je govorjenje povzročalo težave.

Čez nekaj minut pa je že bil v varnem okrilju svojih spominov. Počasi in s tihim glasom mi je pripovedoval, da je po razpadu Avstro-Ogrske namenoma ostal v gradu ob Dravi. Še vedno je namreč upal, da bodo v novih majhnih narodnih državah, nastalih na razvalinah starega svetá, razprtije med narodi prenehale ... Kako se je motil ... V jugoslovanski kraljevini je živel popolnoma osamljeno, kot da je v deželi zares tujec ... Stike je gojil le s svojimi družinskimi člani in plemiškimi prijatelji, vendar so se ti skoraj brez izjeme umaknili v Avstrijo, kjer so zdaj stalno živeli. Tako se je že v času pred drugo svetovno vojno njegovo osebno življenje vedno bolj usmerjalo v Gradec in na Dunaj, čeprav si tega sploh ni želel. Ostati je hotel v svojem ljubem Podravju, na gradu, ki ga je podedoval od prednikov.

(Dalje)